

22.12.2020

Pormestari

112 §**Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta liikennealan kestävän kasvun ohjelmaksi**

HEL 2020-013105 T 00 01 06

Päätös

Pormestari antoi työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta Liikennealan kestävän kasvun ohjelmaksi seuraavan lausunnon:

Ohjelman tavoite investointien ja yritys- ja vientivetoisen kasvun edistämiseksi julkisen ja yksityisen sektorin sekä tutkimuksen yhteistyönä on kannatettava.

Ohjelman tavoitteena on synnyttää Suomeen 5–7 uutta aktiivista liikennealan kansainvälistä liiketoimintaekosysteemiä ja 10 000 kestävän kasvun työpaikkaa vuoteen 2025 mennessä. Koronakriisin jälkeisessä tilanteessa näin suuren yrityskasvun aikaansaaminen on haastavaa.

Tavoitteen realistisuuden arviointia vaikeuttaa kuitenkin olennaisesti se, että ohjelman mittareissa ei ole mukana yritysten tai ekosysteemien määrää eikä vertailuvuotta eli vuotta, johon kehitystä verrataan. Kestävän kasvun työpaikka on myös tilastojen kannalta vaikeasti määriteltävä, minkä vuoksi sen mittaamista tulee käsitellä ohjelmassa tarkemmin. Koska kyseessä on myös vuonna 2018 laaditun ohjelman päivitys, niin mukana tulee olla arvio saavutetuista tuloksista.

Toimintaympäristökuvaus on laadittu monipuolisesti ja siinä on hyvä yleiskuvaus liikennealan murrostekijöistä ja toimintaympäristön näkyvistä. Kuvauksessa tulee käsitellä megatrendien yhteydessä myös työn murrosta, jossa yrittäjän ja palkansaajan raja on hämärtyvässä. Kevytyrittäjyys on lisääntynyt pääkaupunkiseudulla ja erityisesti liikennealalla vuodesta 2017 lähtien. Ilmiön nousuun vaikutti todennäköisesti taksisääntelyn vapauttaminen liikennepalveluilla ja samanaikainen kevytyrittäjyyteen liittyvien laskutuspalveluiden voimakas markkinointi. Taksien määrä sääntelyn vapauttaminen käänsi Helsingissä koko- ja sivutoimivien yrittäjien ja kuljettajien määrän muita alueita voimakkaampan kasvuun. Samalla kevytyrittäjyys ilmiönä vahvistui. Kevytyrittäjyydellä viitataan erilaisiin laskutuspalveluiden käyttöön niin, että henkilö toimii yrittäjämäisesti joko koko- tai osa-aikaisesti. Osalla toimijoista on y-tunnus ja osalla taas ei ole. Tämä vaikuttaa tilastoihin.

Toimintaympäristökuvauksen rahoitusmahdollisuuksia käsittelevässä alaluvussa tulee tuoda esille konkreettisemmin esille tulevan EU:n ohjelmakauden 2021–2027 rahoitusmahdollisuudet. EU:n elpymisväline

22.12.2020

Pormestari

on ohjelmassa kuitenkin mainittu. Liikennealalla rahoitusmahdollisuuksia on muun muassa aluekehitysrahastossa (EAKR), Horizon Europe-ohjelmassa ja Verkkojen Eurooppa-rahoitusvälineessä (CEF).

Toimintaympäristökuvauksessa tulee käsitellä myös sitä, että jatkossa pitäisi kohdentaa enemmän resursseja liikenteen sähköisen tilannekuvan kehittämiseksi kaupungeissa. Tämä antaa mahdollisuuden merkittävälle innovaatioille ja luo pohjaa suuremmille muutoksille toimintavoissa. Kuvaukseen tulee lisätä maininta EU:n kestävästä ja älykästä liikkuvuutta koskevasta strategiasta, joka julkaistiin 9.12.2020. Strategian tavoitteena on auttaa EU:n liikennejärjestelmää toteuttamaan vihreän ja digitaalisen muutoksen ja selviytymään paremmin tulevista kriiseistä.

Ekosysteemi

Ekosysteemien kuvaus on laadittu varsin kattavasti.

Menestyksessä innovaatiotoiminnassa on vahvasti mukana kumppanuudet ja verkostot. Ekosysteeminen kehittäminen yhdessä korkeatasoisen koulutuksen ja tutkimus- ja kehitysinvestointien BKT-osuuden kasvun kanssa luovat edellytyksiä korkean lisäarvon innovatiiviselle yritystoiminnalle ja uusien tuotteiden, palveluiden ja liiketoimintamallien syntymiselle. Kaupungit toimivat alustana uudelle ja kasvavalle liiketoiminnalle. Kaupunki voi tunnistaa innovaatioekosysteemin kehittämistarpeita ja toimia neutraalina välittäjänä, joka tuo seudun toimijoita yhteen kehittäen mahdollisimman eheän ja vahvan innovaatiotoimintaa edistävän yhteistyöverkoston. Helsingin kaupunki tukee innovaatiotoimintaa seuraavilla tavoilla: kehitys- ja kokeilualustatoiminnalla (ks. <https://testbed.helsinki/alyliikenne/>), esihautomo- ja hautomotoiminnalla, rahoituksella sekä osallistamalla suurten kaupunkien yhteisiin hankkeisiin.

Toimenpiteitä ei voi vertailla täysin keskenään, koska tavoitteiden toteuttamiseksi tarvitaan tutkimusta ja koulutusta, rahoitusta sekä mahdollistavaa lainsäädäntöä, jotka ovat mukana vaihtoehdossa toimintaympäristö kestäväälle kasvulle. Jatkossa on kuitenkin tärkeää panostaa nykyistä enemmän ratkaisujen skaalautumiseen ja vientiin. Tämä on tärkeä ohjelman tuloksellisuuden kannalta ja siksi, että yrityksiä, joilla on kansainvälistä liiketoimintaa tai vientiä, on edelleen Suomessa liian vähän.

Helsingissä on käynnissä useita liikennehankkeita, jotka liittyvät tunnistettuihin ekosysteemeihin. Helsinki on hyväksynyt Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman, jossa pyritään vähentämään liikenteen päästöjä 69 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2035 mennessä.

22.12.2020

Pormestari

Vaikuttavimmat toimenpiteet

Vaihtoehtoista on nostettava esiin toimenpiteet ja rahoitusmahdollisuudet, jotka liittyvät parhaiten uutta kehittävien innovaatio- ja liiketoiminta-ekosysteemien ja TKI-toiminnan rahoittamiseen liittyen EU-hankkeisiin sekä Smart Mobility-ohjelmaan. Liikennealalla vaikuttavuutta saadaan myös kokonaisvaltaisella ja pitkäjänteisellä, yli hallituskausien ulottuvalla liikennejärjestelmäsuunnittelulla, mitä ei ole Suomessa vielä koskaan ollut. Siksi liikenne 12-suunnitelma on alan kehittämiseksi todella tärkeä.

- Liikenne 12-suunnitelman visio ja tavoitteet ohjaavat alan kehittämishankkeita ja toimintaa. Vision ja tavoitteiden tueksi kuvataan vaikutusketjut, joilla liikennealan digitalisaatio, älykäs palveluistuminen ja käyttäytymisen muutos vaikuttavat Liikenne 12-suunnitelman strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi Traficomin valmistelemalla liikennejärjestelmän strategisen tilannekuvatyön yhteydessä kuullaan vuosittain toimialan edustajia osana jatkuvaa prosessia.
- Jalkautetaan julkisen ja yksityisen sektorin rooleja markkinoilla sekä yhteisiä toimintatapoja selkeyttävä liikennealan pelikirja kasvuo-ohjelmassa mukana olevien sekä pelikirjan laatimiseen osallistuneiden organisaatioiden toimintaan.
- Jatketaan liikenteen kehittämis- ja kansainvälistymisohjelmaa Smart Mobility Finlandia, joka on monivuotinen laaja kokonaisuus, jonka kautta hyödynnetään laajamittaisesti kansallista ja EU:n TKI-rahoitusinstrumentteja ja joka sisältää Export- ja Invest in -toimet.
- Varmistetaan TransDigi- ja RAAS-hankkeissa kehitetyn yhteistyömallin jatkuminen ja edelleen kehittäminen.
- Vaikutetaan EU-tutkimusohjelmien sisältöön etupainotteisesti ja koordinoitua vaikuttamista ja viestejä eri foorumeissa.
- Tunnistetaan lähivuosien keskeiset EU-hankkeet sekä yhteistyöfoorumit, joilla on suuri merkitys liikennealan kasvuedellytyksille Suomessa.
- Laaditaan suunnitelma liikennetoimialan standardointityön kehittämiseen ja resursoidaan kansainvälisen standardointiprosessin ylläpito ja kehittäminen.

Monet vaihtoehtoista liittyvät vahvasti toisiinsa. Helsingin hiilineutraalisuustavoitteen kannalta on kuitenkin tärkeää, että ohjelma edistää kestävän ja hiilineutraalin liikenteen ja liikkumisen liiketoimintaratkaisujen ja ekosysteemien syntymistä kaupunkiseuduilla.

- Edistetään kestävän ja hiilineutraalin liikenteen ja liikkumisen liiketoimintaratkaisujen ja ekosysteemien syntymistä kaupunkiseuduilla.

22.12.2020

Pormestari

- Mahdollistetaan julkisen liikenteen ja kaupalliset palvelut yhdistävät saumattomat matkaketjut ja liikkumisen palvelut kaupungeissa ja niiden välillä.
- Automaattiliikenteen mahdollistaminen tavoitteena automaattiliikenteen tuotantokäyttö ja automaattiliikenteen kehittämisen ekosysteemi.
- Kehitetään kestävän liikenteen kokeilutoimintaa niin kaupunki- kuin testialueilla yhdessä alan yritysten kanssa.
- Jatketaan Liikennevakuutusjärjestelmän kattavuus liikenteen murroksessa -yhteistyöfoorumien työtä.
- Liikenteen toimiala toimii edelläkävijänä strategisten julkisten hankintojen ohjelman täytäntöönpanossa tavoitteena saada julkisista hankinnoista tehokkuutta ja kilpailuetua.
- Kohdennetaan KEINO-osaamiskeskuksen sekä Business Finlandin innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämistyötä Liikennealan kestävän kasvun ohjelmassa ja jatkuvassa vuoropuhelussa toimialan kanssa tunnistettaviin hankintojen kehittämisalueisiin.
- Jatketaan liikennealan tiedon avaamista liiketoiminnan pohjaksi, ml. dynaaminen data sekä käyttörajoitetun datan hyödyntäminen. Edistetään liikennetiedon ekosysteemien sekä hajautetun liikennetiedon markkinoiden syntymistä.
- Kehitetään ja toteutetaan eri toimijoiden yhteistyömalli yli sektorien menevien tietovarantojen hyödyntämiseksi palvelukehityksessä (esimerkiksi liikenne, energia ja asuminen).

Kansainvälisen liiketoimintapotentiaalin realisoiminen on tärkeää.

- Kansainvälisen liiketoimintapotentiaalin realisoiminen. Aktiivisten liiketoimintaekosysteemien laajentaminen aidosti kansainvälisiksi kokonaisuuksiksi, fokusoiden erityisesti kestävään kasvuun.
- Toteutetaan tunnistettujen kasvuekosysteemien yhteistä ja koordinoitua kehittämistä, mm. jatkuvan fasilitoinnin, tiedonjaon ja ekosysteemin kypsyyssasteen mukainen ohjausmalli. Hyödynnetään laadittuja ekosysteemioppaita liikennetoimialan ekosysteemien kehittämisessä ja jaetaan liikennetoimialan kasvuekosysteemien parhaita käytäntöjä laajamittaisesti.
- Jatketaan Suomen liikennealan vetovoimaisen yhteisen tarinan, markkinointistrategian ja -materiaalin kehittämistä erityisesti Future Mobility Finland -sivustoa hyödyntäen.
- Selvitetään keinoja entistä tiiviimpään liikennealan yritysten kv-markkinointiin ja tuetaan yhteistyötä soveltuvilla keinoilla.
- Tiivistetään yhteistyötä Nordic Innovationin sekä muiden Pohjoismaiden ja Viron kanssa yhteisen kestävän liikenteen brändin edistämiseksi ja pohjoismaisten kestävän liikenteen ja kiertotalousratkaisujen yhteiskehittämiseksi.

22.12.2020

Pormestari

Muita toimenpiteitä

Ohjelma on kunnianhimoinen, mutta samalla myös sirpaleinen. Ohjelman vaikuttavuutta lisääisi se, että ohjelmassa keskityttäisiin selkeämmin tiettyihin asioihin, joita myös mitattaisiin selkeästi ja johdonmukaisesti.

Tiekartan toimenpidealueista Helsingillä on vahvin rooli toimenpiteissä, jotka liittyvät kokeilualustatoimintaan, avoimen datan käytön edistämiseen ja julkisiin hankintoihin. Helsingin kaupunki pyrkii myös omalta osaltaan vaikuttamaan siihen, että lainsäädäntö, rahoitusmahdollisuudet sekä tutkimus ja koulutus edistävät liikennealan kestävää kasvua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Lausuntopyyntö 27.11.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut**Lausuntopyyntö**

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa Liikennealan kestävä kasvun ohjelmasta lausuntoa. Lausuntoa on pyydetty 31.12.2020 mennessä.

Liikennealan kestävä kasvun ohjelma

Liikennealan kansallinen kasvuohjelma 2018–2022 päivitetään Liikennealan kestävä kasvun ohjelmaksi. Ohjelmaa ja sen sisältämää toimenpiteet käsittävää tiekarttaa on päivitetty vastaamaan toimintaympäristön muutosta sekä hallitusohjelman tavoitteita.

Liikennejärjestelmän tehokkuus ja tuottavuus ovat olennainen osa kansallista kilpailukykyä ja kansalaisten sujuvaa arkea. Liikenne toimii kansantalouden merkittävä ajurina. Suomessa vuonna 2018 liikennealalla

22.12.2020

Pormestari

ja sitä tukevilla toimialoilla toimi noin 31 000 yritystä, jotka työllistivät arviolta 175 000 henkilöä. Samaan aikaan liikenteen markkinoilla toimivien yritysten liikevaihto oli arviolta yli 70 mrd euroa. Liikenneala on merkittävien teknologisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten murrosten keskellä ja sen uudistuminen pohjautuu pitkälti digitalisaation mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin

Hallituksen ohjelmassa on tavoitteena yritysten kasvun ja kansainvälistymisen laaja-alainen edistäminen sekä miljardiluokan liiketoimintaekosysteemien synnyn ja kehittymisen tukeminen. Tavoitteena on tehdä Suomesta digitalisaation edelläkävijä. Liikennealan kestävä kasvun ohjelmalla tuetaan näiden tavoitteiden täytäntöönpanoa liikennesektorilla. Toimenpiteissä on huomioitu myös liikennesektorin päästövähennystavoitteet sekä hallitustavoitteet Suomen hiilikädenjäljen

Liikennealan kestävä kasvun ohjelman päätavoitteena on toimialan investointien ja yritys- ja vientivetoisen kasvun edistäminen julkisen ja yksityisen sektorin sekä tutkimuksen yhteistyönä pohjautuen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäviin ratkaisuihin. Kasvuohjelman näkökulmana on kestävä kasvun ratkaisujen kehittäminen ekosysteemisellä yhteistyöllä. Tarkoituksena ei ole keskittyä yksittäisiin liikennehankkeisiin, liikennealan yleiseen kehittämiseen tai liikennepoliittisiin kysymyksiin. Kasvuohjelman fokus on siten lähempänä innovaatio- ja elinkeinopolitiikkaa kuin liikennepoliitiikkaa. Tavoitteena on ohjelman avulla synnyttää Suomeen 5–7 uutta aktiivista liikennealan kansainvälistä liiketoimintaekosysteemiä ja 10 000 kestävä kasvun työpaikkaa vuoteen 2025 mennessä.

Saatu lausunto

Asiasta on saatu kaupunkiympäristön toimialan lausunto. Esitys on lausunnon mukainen ja sitä on täydennetty kaupunginkanslian elinkeinosaston kommentteilla.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna**Liitteet**

1 Lausuntopyyntö 27.11.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

22.12.2020

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 112 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

22.12.2020

Pormestari

Jan Vapaavuori
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 22.12.2020.

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566